

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
обласної комунальної установи «Хотинський психоневрологічний будинок-
інтернат»

29.01.2025

м. Чернівці, 2025

I. ВСТУП

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, 29.01.2025 регіональною групою НПМ Чернівецької області (далі – РГ НПМ) здійснено відвідування обласної комунальної установи «Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат» (далі – ОКУ «Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат», інтернат, заклад, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи РГ НПМ:

Лупу Аріна Віталіївна, представник громадської організації, керівник регіональної групи національного превентивного механізму у Чернівецькій області;

Шарагова Тетяна Михайлівна, представник громадської організації, член РГ НПМ у Чернівецькій області;

Третьяков Віктор Володимирович, представник громадської організації, член РГ НПМ у Чернівецькій області.

Загальна інформація:

ОКУ «Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат» знаходиться за адресою: 60000, Чернівецька область, Дністровський район, місто Хотин, вулиця Кутузова, будинок 44.

Підпорядкування: Чернівецька обласна рада, голова – Бойко Олексій Сергійович.

Керівництво закладу: директор – Вольський Олександр Дмитрович (під час відвідування регіональну групу НПМ супроводжували заступник директора – Віктор Верничанський та головний бухгалтер – Віра Козак).

Код ЄДРПОУ 03189972, послуги надаються за КВЕД 87.30 Надання послуг щодо догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів (основний), а також КВЕД 87.90 – Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання.

Відповідно до Положення про обласну комунальну установу «Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат», затвердженого розпорядженням голови Чернівецької обласної ради від 06.09.2021 № 332 (далі – Положення), обласна комунальна установа «Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат» є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з

висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

У будинку-інтернаті функціонує Громадська рада.

Заклад розрахований на перебування 190 осіб. На день відвідування у ПНІ перебувало 188 жінок, серед яких: 59 підопічних – дієздатні особи, 126 осіб – недієздатні, 3 підопічних – обмежено дієздатні.

Також 52 підопічних інтернату є внутрішньо переміщеними особами (далі – ВПО) із Запорізької, Луганської, Донецької та Харківської областей:

10 осіб із комунального закладу «Попаснянський обласний психоневрологічний інтернат»;

20 осіб із комунальної установи «Куп'янський психоневрологічний інтернат»;

10 осіб із комунальної установи «Оскільський психоневрологічний інтернат»;

10 осіб із комунальної установи «Любомирівський психоневрологічний інтернат Запорізької обласної ради»;

2 осіб з Донецької області.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 116,5 шт. од., з яких 66,5 шт. од. медичний персонал: завідувач медичного відділення – 0,5 шт. од., лікар-психіатр – 1,5 шт., лікар загальної практики-сімейний лікар – 1 шт. од., сестра медична – 12 шт. од., молодша медична сестра – 6 шт. од.

Згідно з тарифікаційним списком працівників Хотинського ПНІ станом на 29.01.2025 у закладі наявні 19 вакантних посад.

Відповідно до затверджених посадових інструкцій працівників інтернату до функціональних обов'язків медичного персоналу включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження.

Заклад надає медичну допомогу відповідно до ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, терапія, психіатрія; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа.

Територія закладу огорожена та облаштована лавами для відпочинку, критою альтанкою, гойдалками для відпочинку підопічних.

На території інтернату розміщений один житловий триповерховий корпус для підопічних (фото 1).

Цокольний поверх закладу облаштовано частково під укриття, а також є кімнати із розміщеними лавами та столами, що використовуються для проведення дозвілля підопічними, кімнатою для паління (фото 2, 3).

На другому та третьому поверхах розміщені спальні місця підопічних та простір для спілкування та відпочинку (фото 4).

У житловій будівлі облаштовано два входи – основний (центральный) та службовий (запасний).

Вхід до житлового корпусу обладнаний пандусом.

Кімнати, в яких проживають підопічні, розташовані на 2 та 3 поверхах та розраховані на 4 осіб (фото 5).

Житлові кімнати закладу забезпечені необхідною кількістю твердого інвентарю: ліжка, тумби, шафи. У житлових кімнатах вікна не закріплені.

В інтернаті наявна зала, в якій для підопічних організовують дозвілля, малювання, ігри тощо (фото 6).

У медичному блоці інтернату наявна маніпуляційна, медичний пункт, кімната соціальної підтримки, кімната з тренажерами.

Також на території закладу розташований фітобар та аптека (фото 7, 8, 9).

Підопічних забезпечено чотириразовим харчуванням.

У корпусі № 2 наявне підвальне приміщення (склад), де зберігаються продукти, які використовуються для потреб інтернату (фото 10, 11).

Кошти, що надходять до установи, у розмірі 75% від виплат належних підопічним ПНІ використовуються згідно з вимогами наказу Міністерства соціальної політики України від 20.03.2012 № 150 «Про затвердження Переліку товарів, робіт та послуг, на закупівлю яких спрямовуються кошти, що підлягають перерахуванню Пенсійним фондом України та структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад установам, де особи перебувають на повному державному утриманні» на придбання: продуктів харчування, лікарських засобів, виробів медичного призначення, засобів особистої гігієни, засобів для прання і миття, м'якого інвентарю (постільна білизна, матраци, рушники, одяг, взуття та інше), твердого інвентарю (меблі, електричні побутові прилади, холодильне обладнання та інше), робіт та послуг, спрямованих на покращення умов проживання підопічних закладу.

Керівництво закладу тісно співпрацює з представниками громадських організацій щодо забезпечення продуктами харчування, засобами гігієни, постільною білизною тощо (фото 12, 13).

На інформаційних стендах закладу наявна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 14).

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 19 підопічними. Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 21.06.2023, за результатами якого виявлено порушення прав:

на життя;

на охорону здоров'я, медичну допомогу;

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

на повагу до приватного життя;
на ефективні засоби юридичного захисту.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Чернівецькій обласній раді:

Вжити заходів для покращення матеріально-технічного забезпечення та проведення ремонтних робіт у Хотинському ПНІ.

2. Департаменту соціального захисту населення Чернівецької обласної військової адміністрації:

- Вжити заходи щодо здійснення контролю за усуненням недоліків, вказаних у звіті.

- Вжити заходи щодо здійснення контролю за поновленням документів для підопічної, яка має статус внутрішньо переміщеної особи.

3. Адміністрації Хотинського психоневрологічного будинку-інтернату:

- Вжити заходи щодо належного облаштування укриття;

- Вжити заходи з охорони праці щодо розміщення вогнегасників відповідно до вимог експлуатації та оснащення об'єктів;

- Затвердити склад реабілітаційної комісії при інтернаті, визначити її голову та розробити план роботи реабілітаційної комісії;

- Вжити заходи щодо якісної організації дозвілля з підопічними, а саме: створити умови для участі підопічних в культурно-масових заходах, заповнити вакансію культпрацівника; забезпечити організацію надання комплексу реабілітаційних заходів;

- Вжити заходи щодо організації раціонального та дієтичного харчування, розробити перспективне меню, забезпечити відповідність страв до перспективного меню;

- Забезпечити умивальники милом та сушаркою для рук;

- Вжити заходи щодо визначення місця та інвентаря для дезінфікуючих засобів, розробити графік проведення дезінфікуючих заходів в їдальні та на харчоблоці.

- Забезпечити дотримання стандартів щодо норм площі та забезпечення твердим інвентарем, постільною білизною підопічних;

- Вжити заходи щодо організації безперешкодного доступу до питного режиму усім підопічним інтернату;

- Вжити заходи щодо припинення практики покарання підопічних шляхом відібрання у них особистих речей;

- Створити Громадську раду з метою забезпечення контролю за якістю надання послуг підопічним;

- Вжити заходи щодо організації підвищення кваліфікації, перепідготовки, атестації, супервізії, тренінгів проти професійного вигорання працівників інтернату;

- Внести до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) обов'язок щодо заборони катування;

- Налагодити співпрацю із центром надання безоплатної правової допомоги;

- Оновити інформаційні стенди.

Під час відвідування РК НПМ встановлено, що більшість рекомендацій, наданих за результатами попереднього відвідування, виконані повністю: вжито заходи з облаштування укриття; затверджено склад реабілітаційної комісії при інтернаті та розроблено план роботи реабілітаційної комісії; налагоджено співпрацю з центром надання безоплатної правової допомоги; створено Громадську раду з метою забезпечення контролю за якістю надання послуг підопічним; оновлено інформаційні стенди, зокрема доступна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, а також інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; вжито заходи щодо припинення практики покарання підопічних; внесено до посадових інструкцій обов'язок щодо заборони катування.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Право на охорону здоров'я, медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

1. Групою НПМ зафіксовано порушення в забезпеченні підопічних необхідними стоматологічними послугами. Внаслідок відсутності регулярних оглядів та надання кваліфікованої стоматологічної допомоги більшість підопічних закладу мають значні стоматологічні проблеми, які не вирішуються своєчасно, що погіршує загальний стан їхнього здоров'я та якості життя.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

2. Під час спілкування з підопічними та огляду приміщень виявлено, що культурно-дозвіллева діяльність зводиться до читання книг, складання пазлів, малювання, шиття, перегляду телепередач, спілкування, прогулянок на свіжому повітрі.

Однак, на першому поверсі є кімнати дозвілля, в яких відсутня необхідна матеріально-технічна база для проведення занять творчістю, дозвіллям та навчанням. Основною причиною цього є незаповненість вакантної посади організатора культурно-дозвіллевої діяльності у закладі.

Така практика суперечить підпункту 1 пункту 5 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 № 957 (далі – Типове положення), та підпунктів 3.1.1. пункту 3.1. розділу 3 Положення, де зазначено, що основними завданнями інтернату є: забезпечення прав та інтересів підопічних, створення належних умов для проживання/перебування, соціально-побутового обслуговування, денної зайнятості (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) та надання медичної допомоги підопічним.

3. У закладі відсутнє дієтичне харчування, що враховувало б вік та стан здоров'я підопічних, що є порушенням вимог пункту 6 Типового положення.

Відсутність належного дієтичного харчування може призвести до погіршення стану здоров'я підопічних, особливо тих, хто потребує спеціальних дієт через наявні хронічні захворювання або вікові особливості. Це порушення також може негативно вплинути на загальний рівень надання медико-соціальних послуг у закладі та створює ризик недотримання стандартів догляду за підопічними (фото 15).

4. Частково порушено норми площі житлових кімнат, передбачених пунктом 6.1.2.2 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення», а саме площі житлових кімнат становить менше 8 м².

5. В інтернаті неналежно забезпечено організацію питного режиму. Підопічні закладу не мають безперешкодного доступу до питної води. При цьому, враховуючи відсутність у кімнатах кнопки виклику персоналу, доступ до питної води особливо ускладнений у нічний час. Окрім того, не в усіх житлових кімнатах є графини та стакани для питної води, що порушує вимоги розділу VI наказу Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 «Про затвердження мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування» стільців, столів (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення» (далі – Мінімальні норми). Переважна більшість підопічних вживає воду, яку набирають з-під крану у туалетних кімнатах.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

6. У туалетних кімнатах житлового корпусу інтернату виявлено незатоновані вікна, що створює перешкоди для користування туалетною кімнатою підопічними та порушує право на приватність.

Порушення права на доступність осіб з інвалідністю та осіб, які віднесені до маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

7. Не всі приміщення інтернату у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

в коридорах житлових приміщень відсутні горизонтальні поручні на стінах для полегшення пересування маломобільних підопічних;

туалетні та душові кімнати закладу не обладнано для осіб з інвалідністю.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Чернівецькій обласній військовій адміністрації:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за дотриманням прав підопічних обласної комунальної установи «Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат».

2. Обласній комунальній установі «Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат» забезпечити:

дотримання норм житлової площі на одну особу;

безперешкодний доступ до питної води усім підопічним інтернату;

регулярні стоматологічні огляди та надання необхідної стоматологічної допомоги підопічним із залученням кваліфікованих фахівців;

організацію дозвілля з підопічними, а саме: створити умови для участі підопічних в культурно-масових заходах, заповнити вакансію культпрацівника;

встановлення в коридорах житлових приміщень горизонтальних поручнів для полегшення пересування маломобільних підопічних та обладнати туалетні та душові кімнати закладу для осіб з інвалідністю;

підопічних закладу дієтичним харчуванням;

право на приватність підопічних.

Додаток: фотоматеріали на 3 арк. в 1 прим.

**Керівник регіональної групи
національного превентивного механізму
у Чернівецькій області**

Аріна ЛУПУ

Фотоматеріали**Фото 1****Фото 2****Фото 3****Фото 4****Фото 5****Фото 6**

Φοτο 7

Φοτο 9

Φοτο 11

Φοτο 8

Φοτο 10

Φοτο 12

Фото 13

Фото 14

Фото 15

